

W roku 1948 powstał w Ministerstwie Instrukcyjnym Państwowego Przekształcenie Instytutu Pedagogiki Specjalnej na Państwowy Instytut Badawczo Naukowy Pedagogiki Specjalnej /71 1948/ z uzasadnieniem, w którym między innymi jest powiedziane, że Instytut od roku 1922 prowadził pracę nad opracowywaniem naukowych podstaw anormalnych, przygotowywanie odpowiednio wykształconych pracowników pedagogiki poprzez prace zawodowe naukowe, kształcenie nauczycieli, publikacji, wydawnictw laboratorium psychopedagogiczne, ośrodek metodyczny, pracownię ortofoniczną i poradnię pedagogiki leczniczej. Dorobek jego w tej dziedzinie jest tak wielki, że wyniki i poziom naszej pracy z upośledzonymi stoją na jednym z czołowych miejsc w świecie. Stwierdzają to goście zagraniczni /specjalni znawcy spraw upośledzonych, jak np. w r. b. p. Arthur Platt, angielski delegat do spraw niewidomych/.

Ten jednak wniosek, jak to brzmiał w uzasadnieniu "uzasadnienia o powołanie do życia Państwowego Instytutu Badawczo-Naukowego pedagogiki specjalnej przekształcając w tym celu istniejący Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej w Warszawie pozostał niewykonany. W czerwcu 1949 r. przysłała odmowa. Instytut przesłał Ministerstwu Oświaty /nr 602/49/ projekt Statutu zasadniczo nie różniący się od poprzedniego - tak jak tenaten podkreślający na pierwszym miejscu / / jako zadanie prowadzenie i organizowanie pracy naukowo-badawczej. Obok par. 1^b "wykorzystywanie wyników tych badań w celu podniesienia wartości pracy w wychowaniu dziecka specjalnego." i c/ "Kształcenie i dalsze dokształcanie nauczycieli i wychowawców do szkół i zakładów specjalnych". Czasokres studiów przewidywany był na 3 lata. Ciekawym w tym statucie był projekt organizacji studiów - choć studia na kandydatów dla nauczycieli

Pierwszy rok przesnaesony na ogólne wprowadzenie kandydatów na zagadnienia pedagogiki specjalnej drogą praktyk w szkołach i zakładach specjalnych w charakterze czynnych niewykwalifikowanych nauczycieli i wychowawców. W drugim słuchacze odbywają w Instytucie po egzaminach wstępnych studia teoretyczne /przykłady, seminaria, schorzenia/ i kierowanie praktyką pedagogiczną.

W trzecim roku absolwenci Instytutu odbywają praktykę jako czynny nauczyciel lub wychowawca szkoły lub zakładu wychowawczego specjalnego opracowuje pracę dyplomową na temat uzgodniony z Instytutem. Objęcie tej pracy przez absolwenta odbywa się w Instytucie w końcu 3-go roku studiów. W ciągu tych trzech lat każdy student może ukończyć tylko jeden przez siebie wybrany wydział szkolnictwa specjalnego.

Istnieje również odpis zarządzenia Ministerstwa z r. 1949 pt. "Zarządzenie w sprawie statutu PIPS". Ma on ^{samą treść} ten rangę, co poprzednie zarządzenie z niewielkimi zmianami statutu w sformułowaniu plus następujący dodatek do ostatniego /par.34/ punktu: "Równocześnie uchyla się statut Państwowego Instytutu Pedagogiki ^specjalnej w Warszawie z dnia 4 lipca 1922 r. L.26748/2 /Ds.Ustaw Ministerstwa WR 1 od nr 27 z r. 1922 poz. 300/

W r. 1950 Instytut otrzymał /pismem z dnia 21/ 50/ zawiadomienie, że "ze względów prawnych nazwa Instytutu jest nie do utrzymania" i prośba o nowy projekt, który został wysłany Ministerstwu przez Marię Grzegorzewską dnia 7/5 1950 r. /Nr 8/50/.

- analogiczny do stworzonego w tym czasie projektu Statutu Państwowego Kursu Pedagogicznego w Łodzi. /Statut z dnia 26/6. 1949 r.

Pisano z dnia 5/III. 1949 r. Instytut noszący nazwę
Studium Pedagogiki Specjalnej przy Uniwersytecie. Pomimo pro-
testu Instytutu /pismo z dnia 23.I. 1949 Nr 602/ / sekcji
Szkolnictwa Specjalnego /pismo tegoż do Wydziału Pedagogiki
/ z dnia...

Znając tę zatwierdza Minister Jabloński, zarządzenie
z dnia 24 marca 1950 r. z jednoczesnym nowym statutem /prawy-
żonym Instytutowi dnia 4.IV.50 r. Nr MKP 686/50/, w którym
Instytut już traci wśród wymienionych zadań - zadania naukowe;
oprowadzane są one już tylko - według Statutu - do spraw dydak-
tycznych. Ministerstwo w Statucie tym zawarło na prowadzenie
"przykładowych" pracowni, poradni, Muzeum Pedagogiki spe-
cjalnej, biblioteki specjalnej, ośrodka metodycznego dla zreali-
zowania celów kształcenia i doskonalenia nauczycieli i wycho-
wawców.

Pomimo gorącego sprzeciwu dyrektora Instytutu Marii Grze-
gorzewskiej /pismo z dnia 13.III. 50 Nr 340/50/, w którym
stwierdza ona, że statut ten wybitnie "suboła" pracę studium
już wtedy tę nazwę on nosił i podważa do dotychczasowej żywo-
ności, wartości jej pracy społecznej i wyraża jej cele i zada-
nia prac naukowo-badawczych i poradniczej. Dnia 7/I. 1950
począła Maria Grzegorzewska projekt nowego Statutu Państwowego
Studium Pedagogiki Specjalnej z proponowanymi uzupełnieniami.

Jednak 13 kwietnia 1950 r. otrzymała potwierdzenie tego
niezrealizowanego statutu. Studium pisano dyr. departamentu
mgr St. Trejanowskiemu /Instytutu otrzymał 19.IV.1950 nr 438/50

Całkowicie studiów określa się na 1 rok z tym, że praca
dyplomowa jest wykonywana przez Instytut po rocznej praktyce
i wtedy uzyskuje dyplomy.

Po różnych starniach ze strony Instytutu i wyrażenia sprzeciwienia przez Władze Ministerstwa Statut z r. 1959 został zatwierdzony przez Ministerstwo przywracając Instytutowi dawne prawa i jego charakter z dnia 27.III. 1958 r. W Statucie tym bowiem zniesiona zostaje nazwa "Studium" i przywrócona Instytutu Pedagogiki Specjalnej.^{1/} Została też wśród zadań przywrócone zadanie prac naukowo-badawczych, a również Instytut uzyskał agendę na nadawanie dyplomu ukończenia Instytutu absolwentom piszącym pracę już w terenie. Stąd czasokres studiów w Instytucie był określony na 3 lata z tym, że 2 lata trwają studia w Instytucie trzeci rok - to pisanie pracy dyplomowej. Przewiduje się kształcenie przez nauczycieli szkół specjalnych - wychowawców i wychowawczyń przedszkolnych. Na pierwszy rok studiów mogą być przyjęte wyłącznie osoby posiadające przynajmniej średnie wykształcenie pedagogiczne oraz, co najmniej 2 letnią praktykę w szkole lub zakładzie wychowawczym.

Wszystkie te zarządzenia /prócz tego, które - zresztą cofnięte potem/ zmieniają Instytut w Studium bez prawa prowadzenia prac badawczych sąży zasadniczo linią pierwotnej - stale rozwijającej się koncepcji Instytutu, koncepcji wyrażonej już w pierwszym statucie z r. 1922 stanowiącej jego swoistość.

Ale w r. wyszło nowe Zarządzenie /

/, które w sposób zdecydowany nakłada dotychczasową linię koncepcyjną i - co za tym idzie - organizacyjną Instytutu. A mianowicie Instytut znów został skierowany tylko do uczelni przygotowującej nauczycieli dla szkół specjalnych, - uczelni typu SN-ów i nawet został organizacyjnie włączony w ich pion /dotychczas był traktowany jako placówka Instytutu funkcjonująca na ~~zależnie~~ ^{własnych} suigeneris wyznaczonych przez jej swoje zadanie zasadach organizacyjnych i było podległe bezpośrednio

Ministerstwu/.

Konsekwencjami tego zarządzenia było cofnięcie prawa do prowadzenia prac badawczych, znaczna zachwiana potrzeba istnienia poradni i innych placówek nie bezpośrednio dydaktycznych oraz cofnięcie było prawo wydawania dyplomów po opracowaniu przez absolwenta pracy dyplomowej w terenie. Prace dyplomowe odąd miały być opracowywane w ciągu dwuletnich studiów w Instytucie /co je wprowadzało do komplikacji z książek i notatek oraz odbijało się na efektywności studiów w Instytucie, w które trzeba było włożyć również i pisanie pracy dyplomowej.

W odpowiedzi na te zarządzenie /które nadeszło do Instytutu w okresie ciężkiej choroby dyrektora/ grono wykładowców z ówczesnymi wicedyrektorami na czele /Janina Dorosnowska, St. Bałdziosem i H. Skopińska/ napisało do ówczesnego dyrektora departamentu, któremu wówczas Instytut podlegał, dr St. Bobosiewicowi - memoriał, który - jako charakteryzujący pracę Instytutu i stosunek do tej pracy jego pracowników, przytoczony w uwykach.

W roku 1970 biwlem Instytutu neszący od 1968 r. imię Instytutu
in. Marii Grzegorzewskiej zostaje przekształcony na podstawie Respe-
rządzenia Rady Ministrów z dnia 18 maja 1970 /Dziennik Rady Ministrów
z dnia 18 maja 1970 r. /Dziennik Ustaw PRL z dnia 29 maja 1970 r.
Nr 13/.

Resperządzenie te zachowuje pełny tytuł Instytutu Pedagogiki
Specjalnej in. Marii Grzegorzewskiej, czym podkreśla jego szersze
znaczenie nie tylko uczelniane, co uwidocznia jeszcze w wymienieniu
dwojakich zadań Instytutu, dydaktyczną i badawczo-naukową. Przewi-
duje również tworzenie wydziałów, oddziałów zakładów dydaktycznych,
studium podyplomowych i kursów szkolenia zawodowego.

Dyrektorem Instytutu i Rektorem Uczelni został doc. dr S. Larecki.

W roku 1959 po całym szeregu różnych projektów podawanych przez Instytut otrzymał on w r. 1959 Statut zatwierdzony przez Ministerstwo, przywracający Instytutowi dawne prawa i jego charakter. W statucie tym zostaje zniesiona nazwa "Studium" i przywrócona dawna Instytut Pedagogiki Specjalnej, zostaje też przywrócone zadanie prowadzenia prac naukowo badawczych. Czasokres studiów w Instytucie był w Instytucie tym określany na trzy lata z tym, że dwa lata studiów trwają w Instytucie, trzeci rok poświęcony jest na pisanie pracy dyplomowej już podczas pracy absolwenta w terenie. Przewiduje się oprócz kształcenia nauczycieli szkół specjalnych, wychowawców i wychowawczyń ~~z~~ przedszkoli. Statut określa, że kandydatami na studia w Instytucie mogą być wyłącznie osoby posiadające średnie wykształcenie pedagogiczne, lub ~~co~~ ^{nie} mniej dwuletnią praktykę w szkole lub w zakładzie wychowawczym.

Ale już w następnym roku wyszło nowe zarządzenie, w którym Instytut znów został sprowadzony tylko do uczelni przygotowujących nauczycieli szkół specjalnych, uczelni typu SN ów i nawet został organizacyjnie włączony w ich pion. /dotychczas od początku swego istnienia był traktowany jako placówka funkcjonująca na własnych wyznaczonych przez jej swoje zadania zasadach organizacyjnych i była podległa bezpośrednio Ministerstwu.

Maria Wrzegorzewska w odpowiedzi na to zarządzenie pisze następujące pismo.

W roku 1967 dnia 7 maja zmarła Maria Grzegorzewska, Twórcza i Dyrektor Instytutu.

W okresie do otrzymania w 1970 r. praw instytutacji o charakterze zawodowej Wyższej Szkoły Pedagogiki Specjalnej obowiązki p.o. dyrektora pełnił dr Otton Lipkowski.

W roku 1970 Instytut noszący od 1967 r. imię "Instytut Marii Grzegorzewskiej" zostaje przekształcony na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 maja 1970 /Dziennik Ustaw PRL z dnia 29 maja 1970 r. nr. 13 / w Wyższą Szkołę Zawodową Pedagogiki Specjalnej. Dyrektorem Instytutu i Rektorem uczelni został doc. S. Larecki.

Rozporządzenie to zachowuje pełny tytuł Instytutu Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, czym podkreśla jego szersze znaczenie, nie tylko uczelniane. Uwidocznia się to jeszcze w wymienieniu dwojakich zadań Instytutu dydaktycznej i naukowej. Przewiduje się również tworzenie wydziałów, oddziałów zakładów dydaktycznych, studiów podyplomowych i kursów szkolenia zawodowego.

A więc zasadnicze specjalistyczne potrzeby Instytutu, które tak mocno wciąż nakreślała Maria Grzegorzewska zostają obecnie uwzględnione, wobec czego otwierają się przed nią szanse dalszego rozwoju dla dobra pedagogiki specjalnej.